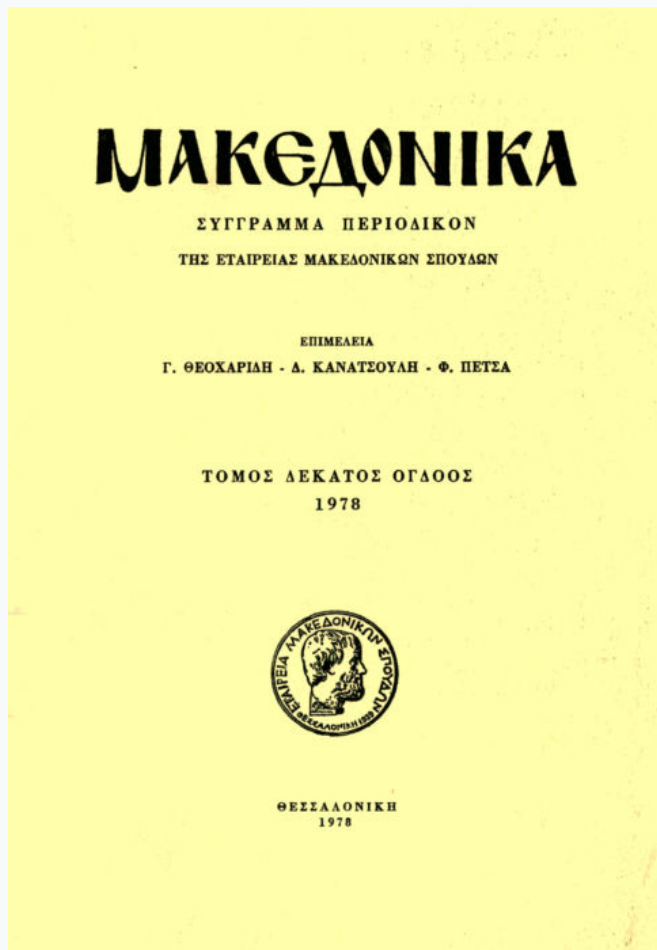

Μακεδονικά

Τόμ. 18, Αρ. 1 (1978)

Γάλλοι έμποροι της Θεσσαλονίκης στα τέλη του 18ου και αρχές του 19ου αιώνα

Κωνσταντίνος Απ. Βακαλόπουλος

doi: [10.12681/makedonika.500](https://doi.org/10.12681/makedonika.500)

Copyright © 2014, Κωνσταντίνος Απ. Βακαλόπουλος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Βακαλόπουλος Κ. Α. (1978). Γάλλοι έμποροι της Θεσσαλονίκης στα τέλη του 18ου και αρχές του 19ου αιώνα. *Μακεδονικά*, 18(1), 293–295. <https://doi.org/10.12681/makedonika.500>

εκπλήξωσαν. Μεταξύ αυτών υπάρχει και ἓν φερμάνιον, κατά τὸ ὅποιον μετόχιον ὑπὸ τὸ ὄνομα «Τσαούς» ἀνήκει εἰς τὴν μονὴν Βλατάδων, ἕτερα δὲ εἰς ἄλλας. Σχετικῶς περὶ αὐτῶν ἔγραψα πρὸ τριετίας εἰς τὴν σελ. 278 τοῦ 13ου τόμου τοῦ περιοδικοῦ «Μακεδονικῶν», ποῦ καὶ παραπέμπω τοὺς ἐνδιαφερομένους. Πλὴν τῶν ἀφορώντων εἰς τὰ κτήματα τῆς μονῆς, ἀνεκάλυψα εἰς τὴν πληθώραν τῶν ἐγγράφων ποὺ ἀνεδίφησα καὶ τινα διὰ μετόχια αὐτῆς καὶ εἰς τὴν περιοχὴν Κορίνθου.

Εἰς τὸ φερμάνιον 2 τῆς μονῆς Βλατάδων μετ' εκπλήξεως ἀνέγνωσα ὅτι οἱ σουλτάνοι Μουράτ Χάν ὁ Β' καὶ ὁ Βαγιαζήτ ὁ λεγόμενος Γιλδιρίμ (Κεραυνός) ἀναγράφονται ὡς σουλτάνοι τῶν Ρωμηῶν, ἄλλην δὲ παρομοίαν ὀνομασίαν εἰς τὰς ἑκατοντάδας τῶν φερμανίων τῶν 3 τόμων τῶν Τουρκικῶν Ἀρχείων καὶ ἄλλων διαφόρων ἐγγράφων ποὺ διεξήλθον δὲν συνήτησα.

Ἐπὶ αὐτῶν καὶ πληθώρα ἄλλων ἐγγράφων σχετιζομένων μετὰ τὴν μονὴν, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ νέον ἀριθ. 28 φερμάνιον, ἐκδοθὲν τὴν 19ην Ραμαζάν τοῦ ἔτους 1027 (δηλ. 27 Δεκεμβρίου 1608), ποὺ ἀπευθύνεται εἰς τοὺς διοικητὰς τῶν σαντζακίων Νικοπόλεως, καθὼς καὶ ἄλλων πολλῶν Βουλγαρικῶν περιφερειῶν, κατά τὸ ὅποιον ὁ μητροπολίτης τῶν ἀπίστων (πρόκειται περὶ τοῦ ἑλληνος μητροπολίτου Τυρνόβου Γαβριήλ) ὑπέβαλε μήνυσιν πρὸς τὴν Τουρκίαν Κυβέρνησιν, ὅτι κωλύεται ἀπὸ τοῦ Τούρκου ἀξιωματοῦχου τῆς περιοχῆς νὰ ἀσκήσῃ τὰ καθήκοντά του.

Τερματίζω ἐδῶ μὴ ἐπιθυμῶν νὰ συνεχίσω, παραπέμπω ὁμως τοὺς ἀσχολουμένους μετὰ τὴν τουρκοκρατίαν εἰς τὰ Βαλκάνια νὰ μελετήσουν καλῶς καὶ μετὰ προσοχῆς τὴν ἔργασίαν, ὅπου θ' ἀνακαλύψουν χρήσιμους πληροφορίες, διότι εἰς τὰ Τουρκικὰ ταῦτα ἔγγραφα παρελαύνει ὁ δημόσιος, ἰδιωτικὸς, ἐκκλησιαστικὸς καὶ οἰκονομικὸς βίος τῶν Χριστιανῶν τῆς Βαλκανικῆς, ὅστις πολὺ ὀλίγον ἐμελετήθη ἔξ ὧσων γνωρίζω.

Πέραν αὐτοῦ εἰς τὰ ὑπ' ἀριθ. 50 καὶ 51 βεράτια, διὰ τῶν ὁποίων χορηγοῦνται εἰς Ἑλληνας ἐμπορευομένους μετὰ τὸ ἔξωτερον τὰ διὰ τοὺς προστατευομένους συνήθως χορηγοῦμενα, ἔμπορικὰ κυρίως προνόμια. Ἡ χορήγησις τοιούτων προνομίων, τῶν ὁποίων σκοπὸς ὑπῆρξεν ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐμπορίου ἐν Τουρκίᾳ, ἦτο μέχρι πρό τινος γνωστὴ μόνον ἀπὸ ἑλληνικὰς πηγὰς, ὅπως ἔγραψε παλαιότερα ὁ Κοντογιάννης εἰς τὸ ἔργον του «οἱ Προστατευόμενοι», ἀλλὰ βεράτια τουρκικὰ σχετικὰ μετὰ προνόμια εἰς ἔμμε τουλάχιστον εἶναι ἄγνωστα. Τὰ δημοσιευόμενα ὁμως εἰς τ' ἀνωτέρω βεράτια τουρκικὰ ὄχι μόνον περιλαμβάνουν μετὰ κάθε λεπτομέρειαν χορηγοῦμενα προνόμια, ἀλλὰ καθορίζουν καὶ τὴν σχέσιν τῶν λαμβανόντων μετὰ τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν τῶν ἑλληνικῶν Κοινοτήτων ἐπὶ Τουρκοκρατίας.

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΛΗΣ

ΓΑΛΛΟΙ ΕΜΠΟΡΟΙ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΣΤΑ ΤΕΛΗ ΤΟΥ 18ου ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 19ου ΑΙΩΝΑ

Σὲ ἀνέκδοτο ὑπόμνημα τοῦ Γάλλου προξένου τῆς Θεσσαλονικῆς Clairambault, γραμμένο στὰ μέσα τοῦ 1810, καταγράφεται ἓνας πίνακας, στὸν ὅποιο ἀπαριθμοῦνται οἱ γαλλικοὶ ἐμπορικοὶ οἴκοι καὶ οἱ ἀντιπρόσωποί τους στὴ Θεσσαλονικὴ ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνα ὡς τὶς ἀρχὲς τοῦ 19ου. Ὁ πίνακας αὐτὸς χωρίζεται σὲ δύο μέρη. Τὸ πρῶτο μέρος φέρει τὸν τίτλο «Etablissements Français existant et maintenus sur l'échelle de Salonik» καὶ τὸ δεύτερο «Nouveaux Etablissements Français existant sur l'échelle de Salonique»¹.

1. MAE (=Ministère des Affaires Etrangères à Paris), Correspondance Politique et Commerciale, vol. 17, f. 235, f. 239.

Στὸ πρῶτο μέρος μνημονεύονται οἱ ἐξῆς Γάλλοι ἔμποροι : ὁ Hippolyte Reboule, ἀνθρώπος φίλερις καὶ θορυβώδης, ποὺ ἀσχολοῦνταν μὲ τὸ ἐμπόριο τῶν προμηθειῶν καὶ εἶχε σχετικὰ μέτρια περιουσία, καὶ ὁ ὁποῖος εἶχε υπάλληλο τὸν Joachim Oddo ὁ ἔμπορος Philibert Fouquier, ποὺ διακρινόταν γιὰ τὰ χρηστά του ἤθη ὁ Jean Tavernier, ὑποπρόξενος τῆς Γαλλίας μετὰ τὸ 1797¹, ἀνθρώπος ραδιοῦργος καὶ φθονερός, καθὼς καὶ οἱ ἔμποροι François Masse καὶ ὁ συνέταιρὸς του François Aubanel, ὁ Antoine Parsi, ὁ Emanuel Routier καὶ ὁ υπάλληλος τοῦ γαλλικοῦ προξενείου François Mallet².

Στὸ δεύτερο μέρος τοῦ πίνακα ὁ Clairambault ἀναφέρει ἀνάμεσα στὰ νέα στελέχη ποὺ πλαισίωσαν στὶς ἀρχὲς τοῦ 19ου αἰῶνα τὴ γαλλικὴ ἐμπορικὴ ἀποικία, τοὺς ἔμπορους Pierre Vernazza ἀπὸ τὴ Γένοβα, τὸν Δημήτριο Ἀποστολόπουλο καὶ Paul Grassi, ἰταλικῆς καταγωγῆς, καὶ τὸν Ἑβραῖο David Morpurgo. Στὴ συνέχεια ὁ Clairambault παραθέτει τοὺς Γάλλους ὑπκόους, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἐγκατασταθεῖ πρόσφατα στὴ Θεσσαλονίκη, στὶς Σέρρες καὶ στὴ Σκόπελο γύρω στὰ 1810³.

Noms et professions des nouveaux Français residents a Salonique.

Jerome Migliaresy	}	Medecins-Ioniens avec leurs maisons et propriété.	
Atanasi Migliaresy			
Antoine Milanese			
Panay Cazaitti			
Sayani			
Mordo-chirurgien			
Dimitri Assani	}	Ioniens	
Marino d'Allone			
Theodore Coidan			- commis
Andrea d'Alona			- tailleur
Jerome Migliaresi			- pharmacien
Spyridion Migliaresi			- cordonier
George Giera			- »
Antoine Giera			- »
Lambro Lascari			- pelissier
George Plati			- commis
André Ajondocatos	- marin		
Etienne Vian	- charpentier		
Ignace	- Directeur du four français - Maltais		
Matatias de Abram	- commerçant de Venise		
Abram Assayas	- de Bayonne		
Laurent Badetti	- commis		
Jean Badetti	- horloger		

Residens a Cerès, département de Salonique

Michel Sponty,

Agent de ce Consulat

1. Βλ. γι' αὐτὸν Ν. Svoronos, Le commerce de Salonique au XVIII siecle, Paris 1956, σ. 146.

2. Βλ. γι' αὐτὸν ἔ.ἀ., σ. 147.

3. MAE, vol. 17, f. 239.

4. MAE, vol. 17, f. 235.

Theodore Nicca,	Medecin Ionien
Demetrius Nicca son frère,	» »
Jean Xidiatopoulo	» »
son fils Demetrius	» »

Residens à l'Île de Scopoli

Anastassi Romanza agent de ce Consulat depuis environ 25 années.

Το μεγάλο ποσοστό Έπτανησίων, Γάλλων ύπηκόων, έγκατεστημένων στη Θεσσαλονίκη στά 1810 έξηγγείται κυρίως από τή γαλλική κατοχή στά Ίόνια Νησιά από τὸ 1797 με τή συνθήκη του Campoformio ὡς τὸ 1799 καὶ ἀργότερα με τή συνθήκη του Τίλσιτ (25 Ίουνίου/7 Ίουλίου 1807). Τότε φαίνεται ὅτι ἤλθαν στη Μακεδονία καὶ εγκαταστάθηκαν στὴ Θεσσαλονίκη ὀρισμένες οἰκογένειες Έπτανησίων.

Ἰδρυμα Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἵμου

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΠ. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΟΔΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΙΜΙΛΙΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Στὸ βιογραφικὸ σχεδιάσμα γιὰ τὸ Συνόδη καὶ τὴν Αἰμιλία Παπαδημητρίου ποὺ δημοσιεύσαμε τὸ 1976¹, κυρίως με βάση τὰ σχετικὰ ἔγγραφα ποὺ ὑπάρχουν στὸ Ἄρχειο τοῦ Ἰδρύματος Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἵμου², ἀναφερθήκαμε καὶ σὲ μερικὰ ἐλάχιστα γνωστὰ σημεῖα τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεως τους, ἀλλὰ δὲν εἴχαμε ἀρκετὲς πληροφορίες γιὰ τὴ βιογραφία τοῦ λόγιου Θεσσαλονικέα καὶ τῆς συζύγου του.

Στὸ σημεῖωμα αὐτὸ δίνουμε περισσότερα στοιχεῖα με τὰ ὁποῖα συμπληρώνουμε τὸ βιογραφικὸ τους σχεδιάσμα.

α) Σ υ ν ὄ δ η ς Π α π α δ η μ η τ ρ ί ο υ (1859-1921)³.

Ὁ Συνόδης Παπαδημητρίου ἀποφοίτησε τὸ 1878 ἀπὸ τὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Τὸ ἀκαδημαϊκὸ ἔτος 1885-1886 παρακολούθησε μαθήματα στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Τυβίγγης καὶ τῆς Χαϊδελβέργης καὶ τὸ ἀκαδημαϊκὸ ἔτος 1886-1887 ὑπῆρξε στὴ Στενίμαχο⁴. Τὸ 1887 πῆρε τὸ διδακτορικὸ δίπλωμα ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο Erlangen⁵ τῆς Γερμανίας. Ἡ διατριβὴ του τυπώθηκε τὸν ἐπόμενο χρόνο στὴν Κωνσταντινούπολη⁶. Στὶς 28 Ὀκτωβρίου 1888 διορίστηκε διευθυντὴς τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς στὴν

1. Κ. Κ. Παπουλίδη, Συνόδης Παπαδημητρίου, 1859-1921. Ἐνας ἐλάχιστος γνωστός λόγιος ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη, «Μακεδονικά» 16 (1976) 174-204 (στὴ συνέχεια: Κ. Κ. Παπουλίδη, Σ. Παπαδημητρίου).

2. Ἄρχειο ΙΜΧΑ, Φ. ΣΤ 58.

3. Οἱ βιογραφικὲς καὶ ἄλλες πληροφορίες ποὺ ἀκολουθοῦν προέρχονται ἀπὸ ὑπηρεσιακὰ ἔγγραφα τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας τῆς Ρωσίας ποὺ βρήκαμε στὰ Central'ny j Gosudarstvennyj Istoričeskij Arhiv (= Κεντρικὰ Κρατικὰ Ἱστορικὰ Ἄρχεια) (στὴ συνέχεια CGIA) τοῦ Λένινγκραντ (Fond 733, 740 καὶ 889) καὶ ἀπὸ ἄλλες ἐρευνές μας.

4. Κ. Κ. Παπουλίδη, Σ. Παπαδημητρίου, σ. 179.

5. CGIA, Λένινγκραντ, Fond 740, Opis' 19, delo 11, ἔγγρ. 5.

6. Kritische Beiträge zu den Scholien des Euripides, Inau-